

Ministry of Education and Science of Ukraine
Sumy State University (Ukraine)
The College of New Jersey (USA)
Camarines Sur Polytechnic Colleges (Philippines)
European Danube Academy (Germany)
University of Kragujevac (Serbia)

Proceedings

STRATEGIC INNOVATIONS OF SOCIAL COMMUNICATIONS AND FOREIGN PHILOLOGY IN CRISIS TIMES

I International Scientific and Practical Conference

1 June 2024

Sumy State University, Ukraine

Sumy 2024

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Sumy State University (Ukraine)
The College of New Jersey (USA)
Camarines Sur Polytechnic Colleges (Philippines)
European Danube Academy (Germany)
University of Kragujevac (Serbia)**

Proceedings

**STRATEGIC INNOVATIONS OF SOCIAL COMMUNICATIONS AND
FOREIGN PHILOLOGY IN CRISIS TIMES**

I International Scientific and Practical Conference

1 June 2024
Sumy State University, Ukraine

Sumy 2024

UDC: 81'25'42:316.7(063)(0.034)

S88 Strategic Innovations of Social Communications and Foreign Philology in Crisis Times: collection of scientific paper of the I International Scientific and Practical Conference (1 June 2024) / responsible editor Nabok M., responsible designer Sadivnycha M. Sumy: Sumy State University, 2024. 351 p.

The collection includes scientific materials devoted to current problems in the field of distance teaching and learning in the era of digital technologies, in particular in language pedagogy, media innovations, modern translation, ethnolinguistics, stylistics, methods and methodologies of modern linguistic and literary disciplines. The composition of the collection is scientific research on the preservation of national identity and cultural heritage, intercultural communications, psychological theory and practice, sociological research.

For teachers of higher education institutions, graduate students, students, teachers of secondary schools, gymnasiums, lyceums and colleges, all those interested in socio-humanitarian issues.

The materials are printed in the author's editorial

Sumy State University, 2024

https://eco-science.net/wp-content/uploads/2022/02/2.21._topic_Cherevko-O.V.-B%D1%96elousova-N.V.-Golovchuk-J.%D0%9E.-4-11.pdf

Глотов О.Л.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1394-2817>

доктор філологічних наук, професор

професор кафедри журналістики та українознавчих студій

Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля

м. Київ, Україна

ЖУРНАЛІСТИКА: ПОРІГ МІЖ ГУМАНІТАРИСТИКОЮ ТА СОЦІАЛЬНОЮ ІНЖЕНЕРІЄЮ

З того моменту, як журналістика у цілісному комплексі понять стала різновидом професійної діяльності, її прийнято розподіляти на такі сегменти:

1. Система творів, підготовлених у певних жанрах і формах для розміщення у засобах масової інформації;
2. Комунікаційний інститут суспільства, який організаційно складається з мережі профільних установ;
3. Сукупність творчих професій, необхідних для збирання, відбору, опрацювання, творення, розповсюдження соціальної інформації масовій аудиторії;
4. Спеціальні носії соціально-масової інформації (преса, телебачення, радіо, Інтернет).

Провідним компонентом тут, звичайно, є третій – «сукупність професій», бо перший («система творів») – це результат роботи журналіста, другий («інститут суспільства») – це ідея професії, а четвертий («носії інформації») – це технічне забезпечення. І ключовим, як на мене, словом тут є «творчих», тобто – усі ті дії, які мають остаточною метою створення певної інформації (текст, відео, аудіо тощо), не обмежуються застосуванням певних технічних засобів для

передачі цієї інформації на розгляд соціуму, а передбачають саме власну точку зору, власне трактування, власний спосіб викладення інформації. За контентом (рядками в газеті, звуком на радіо, картинкою на ТВ) завжди має бути АВТОР, творець цього змісту і сенсу. І у цьому журналіст дуже близько перебуває з літератором, який теж створює контент (повість, сценарій фільму чи радіовистави). І новітня історія знає випадки, коли радіослухачі сприймали художній текст як репортаж з місця подій. І за нинішнього науково-технічного рівня розвитку цивілізації відео старту космічного корабля з першим космонавтом на борту, яке було записано через тиждень після польоту, довго уявлялося цілком документальним. А кадри пересування американських астронавтів Місяцем на фоні зірково-смугастого прапорця, який тріпотить на місячному вітру, й досі викликають здивування чарами позаземного життя. Але принципова відмінність журналістського тексту від тексту художнього, письменницького полягає саме у тому, що цей текст (в широкому сенсі цього слова) є текстом, по-перше, нон-фікшн, підтвердженим документально, по-друге – актуальним, не віддаленим у часі. Так чи інакше продукт журналістської діяльності – створений, артефакт, його не існувало до того, як він виник у свідомості автора.

І ця категорія – «автор» – є провідною у літературознавстві. Література як соціальний феномен довго йшла до визнання цього явища. «Усвідомлення самобутнього авторства як категорії, відповідної творчій, неординарній особистості, – свідчать укладачі Літературознавчого словника-довідника, – виникло у зрілий період еволюції мистецтва, на стадії переходу від фольклорно-колективного чину до індивідуального» (Гром'як, Ковалів). Ключовими у цих міркуваннях суть слова «самобутнє авторство». Такої ж думки дотримуються й автори Літературознавчої енциклопедії. «Лише автор, – стверджують її укладачі, – може дозволяти або забороняти оприлюднення власного твору в будь-якому вигляді» (Ковалів). Текст вірша, новели, роману може бути опублікований у журналі, газеті чи окремою книгою у видавництві, але завжди у нього є автор, фізична особа, яка не залежить від назви газети, журналу чи видавництва. І у

цьому основна світоглядна особливість літературної творчості. І підручники історії літератури – це завжди низка власне монографічних статей про творчість окремих авторів, які можуть гуртуватися у якісь об'єднання чи навколо якогось журналу або видавництва – а можуть зовсім цього не робити, і їх літературна кар'єра та реноме від цього не постраждає, а читач про це може взагалі не знати.

Натомість творчість соціально-комунікативна, журналістська з точки зору сучасних українських теоретиків від журналістикознавства функціонує у принципово інших координатах. Пишучи про постать автора в журналістиці, І.Л. Михайлин заховав за густо плетеним правовим парканом фатальну для цієї постаті фразу: «Сучасний друкований чи електронний часопис, радіопередача чи телепрограма – результат колективної творчості» (Михайлин, 2013). Тобто, автора, моно-постаті у журналістиці не існує. За все відповідає орган: газета, журнал, канал, станція, сайт. Можуть сказати, що це справедливо, бо газету, канал, станцію реалізує цілий колектив працівників. Але й письменник не набирає свою книжку у друкарні.

І коли викладач пропонує студентам факультету журналістики перейнятися метою їх майбутньої професії, то у робочій програмі, у підручнику з предмету «Історія журналістики» студент не побачить жодного імені: жодного видатного газетяра, репортера, фотографа, аналітика, спортивного коментатора, який би своєю діяльністю заслужив на окрему розповідь про його творчий шлях, щоби студенти знали, з кого брати приклад. Достатньо подивитися у будь-який, без виключення, підручник або методичні матеріали з історії світової чи української журналістики – і у змісті ми побачимо: «Преса Буковини. Преса Волині. Преса Карпатської України...» (Кость) або: «Розділ четвертий "Харьковский демокрит". Розділ п'ятий "Украинский вестник"...» (Михайлин, 2003).

І це не тільки тому, що так історично склалося і так були написані підручники, за якими вчилися нинішні автори, а тепер їх нам не можна цитувати, а ще й тому, що це обґрунтовується методологічно, і методолог у книзі, яка описує журналістську освіту і науку, зазначає, розглядаючи «особливості історії

журналістики як галузі наукового пізнання», що, по-перше, оскільки, на відміну від літературознавства, історик журналістики має справу із значно більшим обсягом матеріалу, то й зазіхати на окремі обличчя у цьому океані мас-медіа не має ані можливості, ані сенсу. По-друге, журналіст, у протилежності до письменника, який є, як правило, поетом, прозаїком або драматургом, займається чим завгодно і мало хто писав тільки у обраній сфері. Тому, каже дослідник, «уся періодична преса повинна увіходити до предмета історії журналістики» (Михайлин, 2009).

У результаті історія світової та вітчизняної журналістики постає безликою. Та обставина, що переважна більшість письменників починали як журналісти або й здійснювали ці процеси паралельно, нічого у атмосфері сприйняття не змінює, тому що курс світової літератури у студентів-журналістів вилучений, і їм імена класиків репортажу, які перейшли до жанру повісті і роману, нічого не кажуть. І імена українських журналістів, які вперше в історії української культури здобули Оскара, стали для більшості читацької та глядацької публіки, у тому числі – студентської, повною несподіванкою, незважаючи на попередню Пулітцерівську та Шевченківську премії. Практично ніхто з студентів факультетів журналістики, пишучи дипломні роботи, не спирається на іменні, індивідуальні досягнення діючих, активних асів українських медіа. І таку картину освітнього процесу треба кардинально змінювати, бо до добра вона не доведе.

Список використаних джерел:

Гром'як, Р., Ковалів, Ю. (1997). *Літературознавчий словник-довідник*. ВЦ «Академія».

Ковалів, Ю. (2007). *Літературознавча енциклопедія: у 2 т. Т.1*. ВЦ «Академія».

Кость, С. (2008) *Історія української журналістики (західноукраїнська преса першої половини ХХ ст.: структура, проблематика. Книга перша)*. ЛНУ ім. І. Франка.

Михайлин, І. (2003) *Історія української журналістики XIX століття: Підручник*. Центр навчальної літератури.

Михайлин, І. (2009) *Журналістська освіта і наука: підручник*. Університетська книга.

Михайлин, І. (2013). *Журналістика: словник-довідник*. Академвидав.

Іщук А.А.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7825-4295>

кандидат філософських наук, доцент

доцент кафедри германських мов

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

м. Київ, Україна

МЕДІЙНА ДИНАМІКА ТА ЇЇ РОЛЬ У КОМУНІКАЦІЇ ТА МАНІПУЛЯЦІЯХ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Російсько-українська війна актуалізує питання важливості не лише швидкої передачі інформації, а й її достовірності. У цьому контексті надзвичайно зростає роль медіа, включно із соціальними мережами, у формуванні суспільної думки.

Мета даної розвідки полягає в розгляді динаміки сучасної комунікації в умовах воєнних реалій та її впливу на гуманітарну безпеку.

Як російські, так і українські медіаплатформи використовують свої ресурси для інформування громадян про воєнні та політичні події. Велика кількість телеграм-каналів, сторінки у соціальних мережах, великі офіційні медіа є засобами формування громадської думки та політичних рішень (Ishchuk O., Ishchuk A., 2023). Державні установи (прямо чи опосередковано), громадські угруповання, окремі активні громадяни мають змогу таким чином впливати на суспільну думку, формувати відповідний наратив шляхом поширення необхідної (для автора конкретного повідомлення) інформації. Так досягаються певні стратегічні цілі і формується думка більшості. І таким же чином можна говорити